

Yhdyskuntajärjestelmien ja -suunnittelun oikeudelliset perusteet (RYM-C1002)

Kevät 1.3.2021–7.4.2021

Aalto-yliopisto
Aalto-universitetet
Aalto University

OTT, KTM Martti Häkkänen

1.3.2021 (luento 1)

Luennon sisältö

1. Oikeusjärjestelmä
2. Oikeusnormit ja niiden keskinäiset suhteet
3. Tuomioistuimet

Aalto-yliopisto
Aalto-universitetet
Aalto University

1. Oikeusjärjestelmä

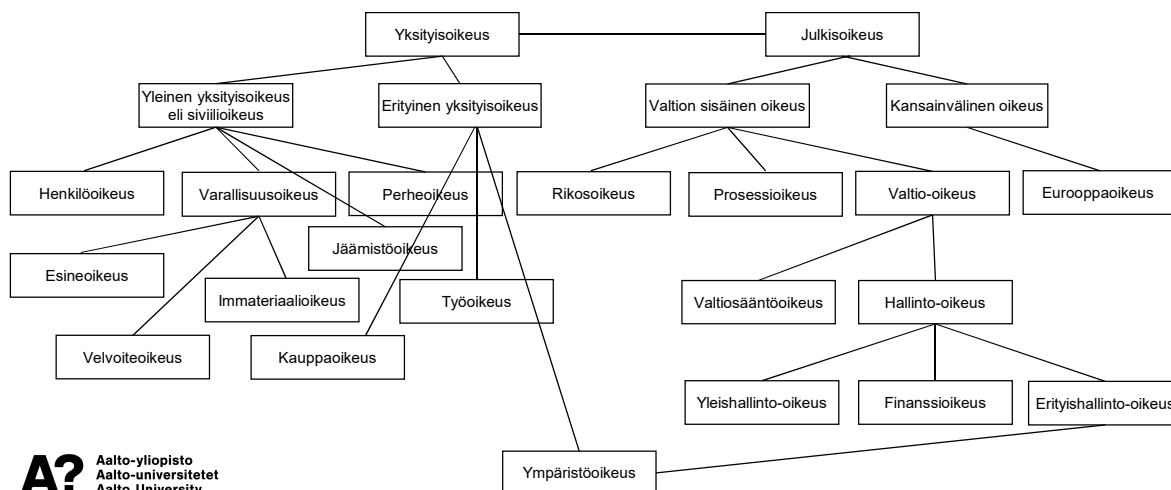
Käsitteet

Oikeusjärjestys = voimassa olevan oikeuden ilmaiseva normimassa, joka koostuu mm. laeista, asetuksista ja oikeuskäytännössä muodostuneista oikeusnormeista

Oikeusjärjestelmä = oikeudellisen ajattelun tuotos, jossa oikeusjärjestykseen kuuluvat normit (normimassa) on asetettu hallittavaan järjestykseen

Oikeusjärjestelmä

A Yksityisoikeus

A1 Yleinen yksityisoikeus (= "siviilioikeus")

A1.1 Henkilöoikeus

A1.2 Varallisuusoikeus

A1.2.1 **Esineoikeus**

A1.2.2 Velvoiteoikeus (sis. sopimus- ja vahingonkorvausoikeus)

A1.2.3 Immateriaalioikeus

A1.3 Perheoikeus

A1.4 Jäämistöoikeus

A2 Erityinen yksityisoikeus

A2.1 Kauppaoikeus

A2.2 Työoikeus

A2.3 **Ympäristöoikeus** (myös julkisoikeutta)

A? Aalto-yliopisto
Aalto-universitetet
Aalto University

B Julkisoikeus

B1 Valtion sisäinen oikeus

B1.1 Rikosoikeus

B1.2 Prosessioikeus

B1.3 Valtio-oikeus

B1.3.1 Valtiosääntöoikeus

B1.3.2 Hallinto-oikeus

B1.3.2.1 Yleishallinto-oikeus

B1.3.2.2 Finanssioikeus

B1.3.2.3 Muu erityishallinto-oikeus (mm. **ympäristöoikeus**, kunnallisoikeus, sosiaaioikeus)

B2 Kansainvälinen oikeus

B2.1 Eurooppaoikeus (heijastuu kaikille oikeudenaloille)

2. Oikeusnormit ja niiden keskinäiset suhteet

Mistä lait löytyvät?

www.finlex.fi

Suomen Laki (Alma Talent)

Lakikirja (Edita)

www.kko.fi

www.kho.fi

Suomen säädöskokoelma on
ns. virallinen lähde

A? Aalto-yliopisto
Aalto-universitetet
Aalto University

The screenshot shows the Finlex website interface. At the top, there are navigation tabs for 'Ehdotus', 'Lainsäädäntö', 'Oikeuskäytäntö', 'Viranomaiset', 'Valtiosopimukset', 'Hallituksen esitykset', and 'Julkaisut'. A search bar is visible with the text 'Hae Finlexistä' and a search button. Below the search bar, there are search results for 'Kotimaa', including a list of documents with their titles and dates. The results are organized into categories: Lainsäädäntö, Oikeuskäytäntö, Viranomaiset, Valtiosopimukset, Hallituksen esitykset, and Julkaisut. Each category has a list of documents with their titles and dates.

Oikeusnormien muodollinen synty

- **Lait ja asetukset**
 - Euroopan unioni (asetukset, direktiivit)
 - Eduskunta (perustuslaki, lait)
 - Valtioneuvosto, ministeriö ja tasavallan presidentti (asetukset)
 - Eduskunnan lailla antaman valtuutuksen nojalla
- **Oikeuskäytäntö**
 - EU-tuomioistuin ja ihmisoikeustuomioistuin
 - KKO ja KHO

A? Aalto-yliopisto
Aalto-universitetet
Aalto University

Oikeusnormityypit

- Oikeusnormi vs. oikeuslähde
- Oikeusnormeja voidaan jaotella *esimerkiksi* seuraavasti:
 1. käyttäytymisnormit (käskee, kieltää tai sallii);
 2. kompetenssinormit;
 3. kvalifikaationormit; ja
 4. organisaationormit.

Oikeuslähteet Suomessa

A Vahvasti velvoittavat

- 1 Laki
- 2 Asetus
- 3 Kansallinen tapa

B Heikosti velvoittavat

- 1 Lainsäätäjän tarkoitus
- 2 Ennakkoratkaisut

C Sallitut

D Kielletyt

Oikeusnormien ristiriitatilanteet

Ratkaistaan soveltamalla seuraavia periaatteita

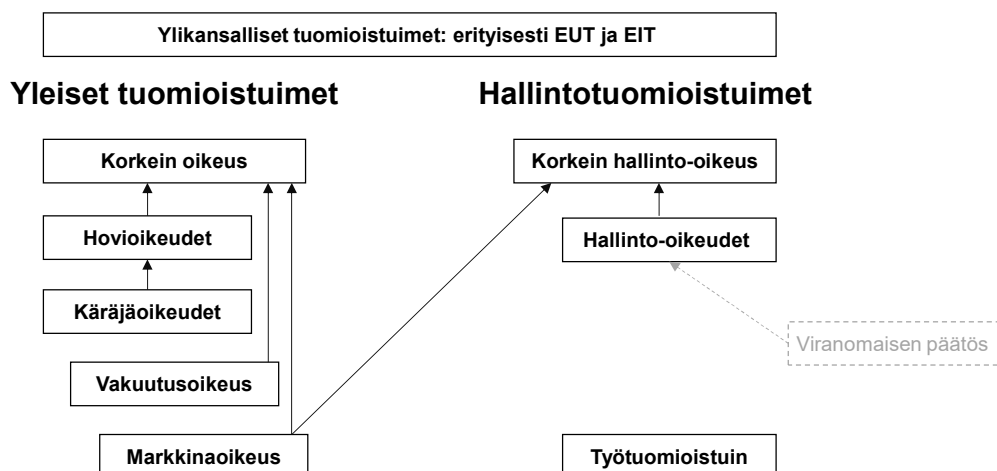
1. *Lex superior* (“ylempi ohittaa alemman”)
2. *Lex posterior* (“uudempi ohittaa vanhemman”)
3. *Lex specialis* (“erityinen ohittaa yleisen”)

3. Tuomioistuimet

Tuomioistuinten tehtävät

- Tuomioistuimet luovat oikeusnormien noudattamiseen periaatteellisen ja käytännöllisen sanktioulottuvuuden (vrt. esim. moraalinormit)
- Tuomioistuimet eivät *tutki* lakien ja muiden oikeusnormien *yleistä* noudattamista, vaan ne *ratkaisevat yksittäistapauksellisesti* asioita niille tehtyjen kanteiden, hakemusten, syytteiden ja valitusten *perusteella sekä niihin sidottuina*
- Ratkaisupakko (myös näyttökysymykset)
- Erilaiset tuomiotyypit
- Tuomioiden oikeusvoima ja lainvoima
- Ennakkopäätökset

Tuomioistuinjärjestelmä

Tuomioiden pakkotäytäntöönpano

- Mitä täytäntöönpanolla tarkoitetaan?
- Täytäntöönpanotapa riippuu tuomion sisällöstä (rangaistus, kieltö, vahvistus, suoritus, päätöksen kumoaminen jne.)
- Täytäntöönpanoviranomaisia erityisesti ulosottolaitos, rikosseuraamuslaitos ja poliisi (ns. virka-apu)